

INTERACTIVE INNOVATIVE METHODS IN SOCIAL ACTIVITIES

Abstract: Problems about the nature of social activities are extremely complex and diverse. Difficulties arise mainly from the continuous changes of this activity, the specific characteristics of the objects of work and issues that integrates many other activities. All this makes traditional approaches of social work insufficient. Introduction of innovative technologies and approaches makes the realization of social activities more effective and efficient in solving social problems. In this work are described such technological approaches.

Author information:

Nikolay Nikolov
PhD student
At Konstantin Preslavsky – University of Shumen
✉ n.j.nikolov@shu.bg
🌐 Bulgaria

Keywords:

innovation, innovative social activities, individual and group social work

Съвременните проблеми в сферата на социалните дейности са многообразни и изключително сложни. При осмислянето им възникват редица затруднения. Те се дължат главно на различията в съдържателната им страна, на обновяването на дейността, на спецификата и характеристиката на обектите на работа, както и на непрекъснато променящата се проблематика.

В последното десетилетие се отбелязва видим напредък при решаване на тези проблеми. В по-голямата си част усилията на ръководещите ги институции се насочват и към иновативно обучение на работещите в тази сфера.

За тази цел активно започват да се търсят и разработват разнообразни технологични решения. Разгръща се и се усъвършенства и системата на социални дейности. Едновременно с това се променят схващанията за същността на социалните дейности.

Неизменно остава разбирането, че социалните дейности са специфична професионална дейност, целяща да благоприятства по-добрата взаимна адаптация на индивидите, на семействата, и социалната среда в която живеят. Все по-вече те се насочват към развиване на чувството за достойнство и отговорност у хората, опирайки се на индивидуалните им способности, на междуличностните отношения и на ресурсите на общността.

Ако до 80-те години на миналия век те са разбирани като „въоръжаване“ с необходимия инструментариум за директно решаване на социални проблеми на индивиди, групи и общности, сега усилията се насочват към търсене на подходи за личностно осмисляне на индивидуалните проблеми, за разкриване на пътища за „самостоятелно справяне“ с тях. Социалните дейности започват да се разбират като процес на взаимодействие между партньори при който индивида формира качества, които му позволяват да преодолява възникналите собствени проблеми. Като цяло се променя и характерът на социалната дейност, тя се насочва все повече към индивидуално-психическата сфера на индивидите.

Традиционно в сферата на социалните дейности се определят две основни направления на методите с които се реализират целите и произтичащите от тях конкретни задачи. Първото е според насочеността към определена фаза на социалната работа (методи за преценка, методи за интервенция и др.), а второто - според насочеността към различните видове потребители

(методи за социална индивидуална работа, за социална групова работа или за социална работа с общности).

Важна особеност на методите в социалната работа е, че те не се прилагат самостоятелно, а съобразно индивидуално-психическото и социалното обкръжение на обектите, обхванати в социални дейности.

Налице са достатъчно основания за да се приеме, че най-общо методите са същите, които се използват във всички социални науки (интервю, наблюдение, анализ на ситуация, анализи на среда, на институция, на потребности, методи за личностна промяна, за развитие и възпитание, за корекция и модификация и др.). Различията са в иновативните технологични решения чрез които съответният метод се реализира.

Всичко това дава основание експериментално да се потърсят, адаптират и приложат и други методи на социални дейности.

Важно място при тях могат да заемат различните видове интерактивни методи. Такива са т.нар. *ситуационни методи*, които най-често се прилагат за илюстрация, за получаване на обратна връзка или за затвърждаване на знания или умения, както и за тяхната проверка и оценка.

Към тях са: методът на конкретните ситуации (кейс-стъди), насочен към развитие на определени личностни качества; казусен метод, който се основава на уменията да се разграничава важна от неважна информация, да се анализират и разработват възможни решения при различни ситуации, да се преценява дадена информация и т.н.; метод на симулация, при който се извършват различни дейности в условия, близки до реални ситуации, които позволяват пряко пренасянето на усвоеното в реални условия; Към тази група методи е и т.нар. игров метод, при който играта се приема като вид симулация, изискваща прилагане на усвоеното при активно участие на включените в ситуацията.

В друга група могат да се обособят *дискусионните методи* – между тях водещо следва да бъде мястото на анкетата като метод. Тя неизменно е свързана с определен социален проблем, който в много от случаите се решава след групово обсъждане.

При беседата като дискуссионен метод на работа обсъждането е по-открито. Този метод е преобладаващ в социалната дейност. Независимо, че се приема като един от класическите начини на общуване, има особен потенциал и може да се използва за увеличаване на груповото участие и пораждаване на търсеното взаимодействие. В социалната дейност се свързва с миналия опит и се насочва към практически житейски ситуации, използва се най-често в съчетание с други методи.

Иновативен дискуссионен метод е Брейнсторминг (от *Brainstorm* – мозъчна атака). Този метод се среща в специализираната литература под различни наименования. Въведен е от А. Фостън, и се използва за „генериране на нови идеи“ и решаване на проблеми. По-късно А. Осбърн го предлага като форма на съвместно обсъждане на идеи. Представлява система за активизиране на мисленето в специфична групова ситуация. В началото на занятието се поставя проблем, който в края може да бъде разрешен при спазване на определена последователност на действията. Този метод поощрява участието на всеки от групата, но същевременно позволява на социалния работник да направи преценка на всеки от включените участници.

Интерактивните иновативни методи се съчетават успешно с груповата социална дейност. Добри са резултатите и при работа с Метода на експонирането, Метод Аквариум – за разиграване на определена ситуация, Метод Лавина или Снежна топка – за събиране на информация чрез натрупване, който може да се използва и за изследване на междуличностни взаимоотношения, нагласи и ценности, Метод на асоциативната мрежа и др.

Едни от особено активните методи в социалната работа са: „Полеви анализ“ – за изследване на положителни и отрицателни влияния върху проблема; „Дърво на решенията“ – за предлагане на алтернативни решения и изследване на положителни и отрицателни последици; Метод „SWOT“ анализ – основаващ се на функционален анализ чрез изследване на силни страни или слабости, на възможности и страхове. Интересен иновативен технологичен подход предлага т.нар. Метод Брейнрайтинг.

Независимо от спецификата и в някои случаи различията в наименованията им, общото за всички тях е, че чрез прилагането им се цели осъществяване на повече и по-качествени взаимодействия – както между членовете на групата, така и между групата и социалния работник.

Насочен към индивидуална работа е Методът на проекта, чрез който се решават възникнали житейски проблеми. При него индивидът става активната страна в процеса.

Всички тези методи, макар и твърде схематично изброени посочват огромните възможности за обновяване на социалните дейности. Като иновации в тях чрез интерактивните методи се осъществява обмен на информация и социален опит, натрупва се нов в хода на осъществяването на множество взаимодействия, за да се достигнат търсените социални цели. Интерактивните методи могат да се приемат като своеобразните „пътища“, прилагани в качеството си на модели за откриване на нови решения в процеса на взаимодействие и равнопоставеност между субектите.

За да бъдат резултатно прилагани е необходимо съобразяване със своеобразен алгоритъм на действия, насочени към създаване на интерактивна среда. За целта важна предпоставка е мотивирането на субектите (индивид и социален работник). Предварителната целенасочена подготовка на социалния работник също е важно условие за успешното постигане на поставените задачи. Към това следва да се пристъпи заедно с избора на интерактивния метод. Едва тогава се достига до реализация на проекта. Вариантите са твърде много. По същественият момент е умелото направляване на действията на включените в изпълнението на задачата.

Мисията на социалните дейности е предоставяне на помощ на индивидите, семействата, групите и общностите с проблеми и нужди, за да постигнат по добър живот. За да се осъществи това разбиране е необходимо непрекъснато обновяване на технологичните подходи, насочването им към нуждите на потребителите при решаване на социалните проблеми на членовете на даденото общество.

Активизирането на процеса на конструиране и внедряване на социални иновации създава условия за формиране на професионално и обществено пространство за постигане на промяна и развитие и за генериране на бъдещи иновации. В тази насока иновациите в социалната работа представляват съществен фактор за развитие на социалните услуги в контекста на стратегическото планиране и в посока към повишаване на качеството и ефективността им.

References:

1. Benkova, K. I kol. (2008) *Umeniya sa sotsialna rabota.*- St.Sagora
2. Miter, V., *Obrasovanie I vazpitanie sa edna nova Evropa.*- V: Pedagogika, 1991, № 12.
3. Petrova – Dimitrova, N. (2001) *Osnovi I metodi na sotsialnata rabota.*- S.
4. Takvorian – Solakian, B. L. (2012) *Inovatsionni obrazovatelni tehnologii I podhodi.*- S.
5. Shulman, L. (1994) *Izkustvoto da se pomaga na individi, semeistva I grupi.*- S.
6. *Professional profil of the Social worker*, s-Hertogenbosch, The Netherlands 1994.
7. Ross, M.G. (1998) *Community organization: Theory, Principles and Practice.*- New York.